

Kaupunginhallitus 26.10.2020 § 340

§ 340

Vuoden 2020 syyskuun kuukausiraportti

Valmistelijat / lisätiedot:
Ojavuo Pia

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2020 syyskuun kuukausiraportin.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Vuoden 2020 elokuun kuukausiraportti

Pahimmat taantumapelot eivät toteutuneet mutta toipuminen on hidasta

Valtiovarainministeriön syksyn taloudellisen katsauksen mukaan BKT supistuu kuluvana vuonna 4,5 prosenttia. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua tänä vuonna.

Tämän vuoden kasvuennustetta nostaa Suomen talouden odotettua vähäisempi supistuminen toisella neljänneksellä, mutta tulevien vuosien kasvunäkymät ovat yhä vaikeat. Tilastokeskuksen 28.8.2020 julkaisemien tietojen mukaan Suomen BKT:n määrä supistui vuoden toisella neljänneksellä 4,5 % edellisestä neljänneksestä ja 6,4 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Nykytilastojen mukaan Suomen talous on näin ollen supistunut kolme vuosineljännestä peräjälkeen.

Talouden näkymät niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ovat edelleen hyvin epävarmoja. Tautitilanne on pysynyt Suomessa hyvänä ja ennusteessa oletetaan, että näin on myös tulevaisuudessa. Kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät heikkoina siihen saakka, kun sairautteen on löydetty tehokas hoito tai rokote. Tautitilanteen kääntyminen selvään nousuun syksyn aikana lisää taloudenpitäjien epävarmuutta ja heikentää talouskasvua ilman varsinaisia uusia rajoitustoimiakin.

Väestönkasvu hidastunut, odotettavissa n. 3000 asukkaan kasvu

Espoon väestö oli elokuun lopussa ennakkotietojen mukaan 291 500 asukasta. Väestö kasvoi tammi-heinäkuun aikana yli 1 760 asukkaalla, mikä on kuitenkin lähes 2500 asukasta vähemmän kuin edellisvuonna vastaavana ajankohtana. Vieraskielisten osuus vuoden 2020 tammi-elokuun väestönkasvusta oli lähes 100 prosenttia. Kuntien välinen muutto oli tappiollinen 44 prosenttia. Laskua edellisvuoteen oli peräti yli 2 700 asukasta.

Työttömyys laskenut toukokuun huipun jälkeen

TEM:n virallisen työnvälitystilaston mukaan heinäkuun lopulla työttömyysaste oli 12,3 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 7,9 %. Ulkomaan kansalaisten osalta työttömyysaste oli 24,5% (17,7 % 2019). Uuden-maan ELY-keskuksen tuottaman viikkokatsauksen mukaan viikolla 41 Espoossa oli työttömiä 17 390, joista lomautettuja 3 763.

Koronakriisi on pienentänyt verotuloja huomattavasti keväällä ennustettua vähemmän

Verotulojen arvioitua suurempi kasvu johtuu pitkälti veronperintämenettelystä, eli vuoden 2019 mittavasta vaikutuksesta verotuloihin 2020. Veronpalautukset ovat pienentyneet yli 250 milj. eurolla vuodesta 2019, kuntien välistä verotusta 2019 on oikaistu ja valtion ja kuntien jako-osuutta tuloverosta korotettu kuntien hyväksi yli 150 milj. eurolla osinkotulojen romahtamisen takia on. Lisäksi yhteisöveron jako-osuuden 10 prosenttiyksikön korotus on lisännyt voimakkaasti kuntien yhteisöverotuloja. Verotuloja yhteensä arvioidaan kertyvän 1 565 milj. euroa, joka alittaa talousarviossa oletetun vain 12 milj. eurolla. Vuoteen 2019 nähden kasvua on 3,6 prosenttia, vaikka Koronapandemian oletettiin voimakkaasti heikentävän verotulojen kasvua koko kuntasektorilla. On kuitenkin huomioitava, että Verohallinnon raportoinnin mukaan vuoden 2020 ennakonpidätykset sekä yhteisöveron ennakot ovat kehittyneet viime vuotta heikommin. Myös Helsinki Graduate School of Economicsin tulorekisteristä tekemän tarkastelun perustella Espoossa palkkasumma on – 1,5 prosenttia pienempi kuin 2019 vastaavaan aikaan. Todellinen vuoden 2020 verotulokehitys nähdään vasta verotuksen valmistuttua.

Verotilijärjestelmä vaikeuttaa kunnan kuluvan vuoden verotulojen arviointia. Ansio- ja pääomatuloverot kannetaan verovuoden aikana kootusti ennakkoperinnässä ennakonpidätyksinä ja -täydennysmaksuina. Verot tilitetään veronsaajille (valtio, kunnat, seurakunnat, Kela) arvioitujen osuuksien perusteella, osuuksien laskennan perusteena käytetään viimeksi valmistunutta verotusta. Verovuoden jako-osuuksia tarkistetaan viimeistään silloin, kun edellisen verovuoden verotus on valmistunut. Jos ja kun osuudet muuttuvat/osuuksia tarkistetaan, niin toisilta veronsaajilta peritään näille jo tilitettyjä veroja takaisin ja toisille veronsaajille niitä maksetaan lisää. Pääomaverotulot ja niiden vaihtelut tekevät ennustamisesta haastavaa ja ovat yleensä vero-oikaisujen taustalla.

Kuntaryhmän vero-osuudesta jaetaan kuntakohtaiset osuudet, yksittäisten kuntien jako-osuuksien laskentaperusteena käytetään viimeksi päättyneitä verotusta. Näitäkin osuuksia oikaistaan kuntaryhmän sisällä vastaamaan oikeita lopullisia maksuunpanosuhteita verotuksen päätyttyä. Lisäksi kuntalaisten verotuksen oikaisut veronpalautuksilla ja lisäveroilla sotkevat tilitysrytmiä. Tilitysjärjestelmä aiheuttaa rytmihäiriön, jossa verotulot kertyvät maksettavaa veroa epätasaisemmin ja tämä tekee verotulojen ennustamisesta ajoittain varsin hankalaa.

Kunnallisveroa on tilitetty tammi-syyskuussa 994,4 milj. euroa, kasvua 3 prosenttia viime vuoden vastaavaan aikaan, jolloin verokorttiuudistus pienensi kertymiä. Koko maassa kasvua oli 2,8 prosenttia. Syyskuun toteumaan ja kuntaliiton arvioon perustuen kunnallisveron arvioidaan kertyvän kuluvana vuonna 313 milj. euroa (elokuun ennuste 1 288 milj. euroa) joka alittaa talousarvion 7 milj. eurolla.

Yhteisöveron kuntien jako-osuutta nostettiin heinäkuussa 10 prosenttiyksiköllä. Yhteisöveroa on tilitetty tammi-elokuussa 110,3 M€, kasvua 8,8 prosenttia vuoteen 2019. Koko maassa tilitykset ovat kasvaneet 5,8 prosenttia vuodesta 2019. Yhteisöveroa arvioidaan tilitettävän kuluvana vuonna 130 milj. euroa, joka alittaa talousarvion 3 milj. eurolla.

Kiinteistöverossakin siirryttiin jatkuvaan valmistumiseen siten, että eri asukkailla on kiinteistöveron maksuun eri eräpäivät heinä- ja joulukuun välillä. Kiinteistöveroa on tilitetty 82,1 milj. euroa ja arvioidaan kertyvän 122 milj. euroa. Verotulot yhteensä alittavat talousarviossa oletetun 12 milj. eurolla.

Valtion 2. lisätalousarviossa Espoon valtionosuutta korotettiin veromaksulykkäyksiä kompensoimaan 36,5 milj. euroa. Koska maksulykkäyksiä on toteutunut vähän, valtionosuutta alennettiin Espoon osalta 8,8 milj. euroon. Tämä erä leikataan vuoden 2021 valtionosuudesta. 4 lisätalousarvion valtionosuuskorotus oli 43,2 milj. euroa ja budjettiriihen yhteydessä lokakuun alussa peruspalvelujen valtionosuutta korotettiin edelleen 400 milj. eurolla. Vuonna 2020 Espoon valtionosuusjärjestelmässä maksettavat kompensatiot ovat lähes 73 milj. euroa. Siten valtion kompensatiot ylittävät arvioidut verotulomenetykset, verorahoitusta yhteensä arvioidaan syyskuun tilanteessa kertyvän 1 739 milj. euroa (elokuun ennuste 1 693 milj. euroa), joka ylittää talousarviossa oletetun 65 milj. eurolla. Kasvua 10 prosenttia vuoteen 2019 nähden.

Nettotoimintamenojen arvioidaan ylittyvän vain 15 milj. eurolla.

Ulkoisia toimintatuottoja on kertynyt tammi-syyskuussa 292 milj. euroa, niitä ennustetaan kertyvän 387 milj. euroa, joka alittaa talousarvion 8 milj. eurolla (elokuun ennuste -15 milj. eur) ja vähenevän 32 M€ vuodesta 2019. Palvelumaksutuotot ovat vähentyneet sotessa, varhaiskasvatuksessa, kulttuuri ja liikuntapuolella maanmyynti- ja sopimuskorvausten arvioidaan toteutuva tulotavoitteen mukaisesti.

Ulkoisia toimintamenoja on kertynyt 1 386 milj. euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen toimintojen sulkemisesta ja rajoituksista johtuen kasvua on maltilliset 1,6 %. Koulujen, liikuntatilojen ym. sulkemisen takia sivistystoimissa määrärahoja säästyy lähes 10 milj. euroa mm. henkilöstön vuokraus- sekä kuljetus- ja ateriakustannuksiin.

Toimintamenojen arvioidaan ylittyvän vain 4 milj. eurolla (elokuun ennuste 32 milj. eur). Soten lasten sijaishuollon ja mm. tuetun asumisen kustannuksen ylittävät ja terveyspalvelujen kulut ylittävät noin 7 milj. eurolla korona-näytteenotosta, koronaneuvonnasta ja tartuntajäljityksestä sekä suojaravikehankintojen takia. Sosiaali- ja terveystoimen menot ylittävät oman toiminnan osalta 17 milj. euroa, mutta HUS ennustaa edelleen kuntalaskutuksen toteutuvan -7 milj. euroa talousarviossa oletettua vähemmän. Lisäksi työmarkkinatuen kuntaosuus ylittyy arviolta 6 milj. eurolla ja tilapalvelujen kunnossapitomenot ylittävät. Valtio on maksanut

HSL koronatukea, joka pienentää aiemmin arvioitua kuntaosuuden ylitystä ja sivistystoimen kulut alittuvat 10 milj. eurolla. Valtio on luvannut korvata koronakustannukset kunnille ja sairaanhoitopiireille, korvauksen tasosta ja ajankohdasta ei ole vielä tietoa. Lisäksi Hus kuntayhtymälle muodostuu alijäämää 2020, jonka kuntien osuudesta ei ole vielä tietoa. Ennuste sisältää riskiä mm. erikoissairaanhoidon osalta. Nettotoimintamenot kasvavat 6,6 % vuodesta 2019.

Kaupungin tuloseennuste talousarviota parempi

Valtion kompensatiot ylittävät syyskuussa arvioidut verotulomenetykset ja toimintamenojen kasvut, kuten useilla muillakin kunnilla. Vuosikatteen arvioidaan toteutuvan 204 milj. euron tasolla. Syyskuun tilanteessa tuloseennusteeksi arvioidaan +32 milj. euroa, joka on huomattavasti talousarviossa oletettua parempi.

Ennustetta päivitetään kuukausittain, talouden kokonaistilanne on poikkeuksellisen epävarma.

Investointeja on tammi -syyskuussa toteutunut lähes 241 milj. euroa. Koronaepidemiolla ei ole ollut vaikutusta investointien toteuttamiseen. Investointeja arvioidaan toteutuvan bruttona 389 ja nettona 322 milj. eurolla. Tila-palvelut-liikelaitoksen uudisrakentamisessa hankkeiden aloittamisen siirtymisten takia. Tapiolan taseyksikön ennuste ylittää talousarvion 3,5 milj. euroa. Keilaniemen tunneli valmistui viime vuonna, mutta viimeiset ostolaskut ajoittuvat vuodelle 2020.

Talousarviossa on budjetoitu 285 milj. euroa lainannostovaltuutta, joka on nostettu täysimääräisesti elokuun loppuun mennessä.

Päätöshistoria